

PROPUNERE DE VALORIFICARE A CURȚILOR DIN CENTRUL ISTORIC AL ORAȘULUI CLUJ-NAPOCA

arh. MIHAELA STRIMBU, arh. UNDINA NEAMȚU

În seria elementelor care constituie valoarea unui peisaj urban se integrează și spațiul curții. O analiză planimetrică în centrul istoric al Clujului evidențiază trei tipuri majore de curți determinate de forma clădirii principale:

1. închisă pe patru laturi;
2. închisă pe trei laturi;
3. închisă pe două laturi.

Din prima categorie fac parte în general curțile unor clădiri cu pronunțat caracter reprezentativ. Cea de-a doua categorie predomină numeric în zona studiată, ca element al locuinței urbane.

Mai puțin analizată pînă acum curtea este un factor indisolubil legat de arhitectura clădirii, ea reprezentînd „*extinderea acesteia. Dimensiunile și forma curții au un puternic efect asupra maselor construite adiacente. Curtea are calitatea unui vid, este o cavitate a unui spațiu. Meliculos organizată și accentuată va contribui la dezbătuirea și punerea în valoare a suprafețelor ce o delimitează*”. (I. O. Simonds, *Arhitectura peisajului*, Ed. tehnică București, 1967, p. 212). Adevărate insule urbane, curțile sînt rezolvate pentru o anume folosință, fie pentru extinderea funcțiunii construcției, fie pentru o funcție diferită. Desfășurarea mai amplă a clădirilor spre curți decît spre stradă îi conferă acestui spațiu și calitatea de „*plămîn*

verde”, de loc de odihnă și meditație, protejat de zgomotele și agitația străzii. Deci, avînd în vedere importanța acestui element într-un peisaj urban, orice operațiune de renovare urbană va trebui însoțită și de reconsiderarea estetică și funcțională a curții. Această reconsiderare va avea la bază nu crearea „*unui spațiu gol ci menținerea esenței cavității*” (I. O. Simonds, *Arhitectura peisajului*, Ed. tehnică București, 1967, p. 212), printr-o organizare judicioasă a vegetației, pavaajului, mobilierului și corpurilor de iluminat.

Prezentăm în continuare cîteva propuneri de punere în valoare a unor curți. Una dintre cele mai reprezentative curți, închisă pe patru laturi, este cea a palatului Banffy (fig. 1), care de-a lungul vremii a suferit mai multe intervenții dintre care cea mai radicală a fost implantarea unui cinematograf. După demolarea cinematografului și instalarea aici a Muzeului de artă, curtea se amenajează în forma în care apare astăzi. Atenția celui care pătrunde în acest lăcaș de cultură este atrasă în mod firesc și de curtea interioară a palatului, ale cărei proporții și arhitectură relevă o realizare de valoare a barocului transilvănean. Considerăm că amenajarea actuală în vederea expunerii unor lucrări de sculptură și organizării unor manifestări artistice este insuficient studiată. Pentru valorificarea acestui spațiu credem că este necesară schimba-

Fig. 1. Palatul Banffy (Piața Libertății 30) — situația actuală.

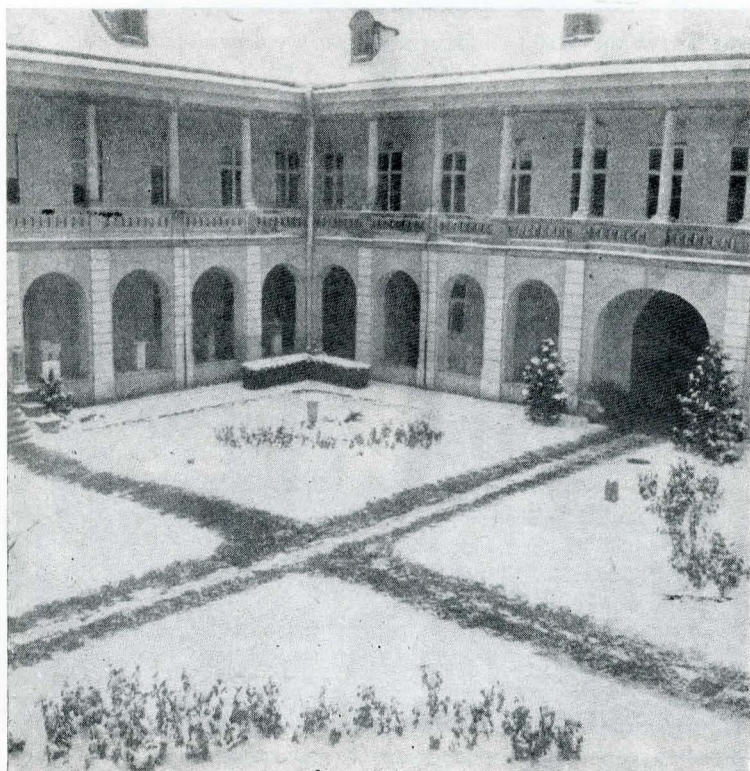
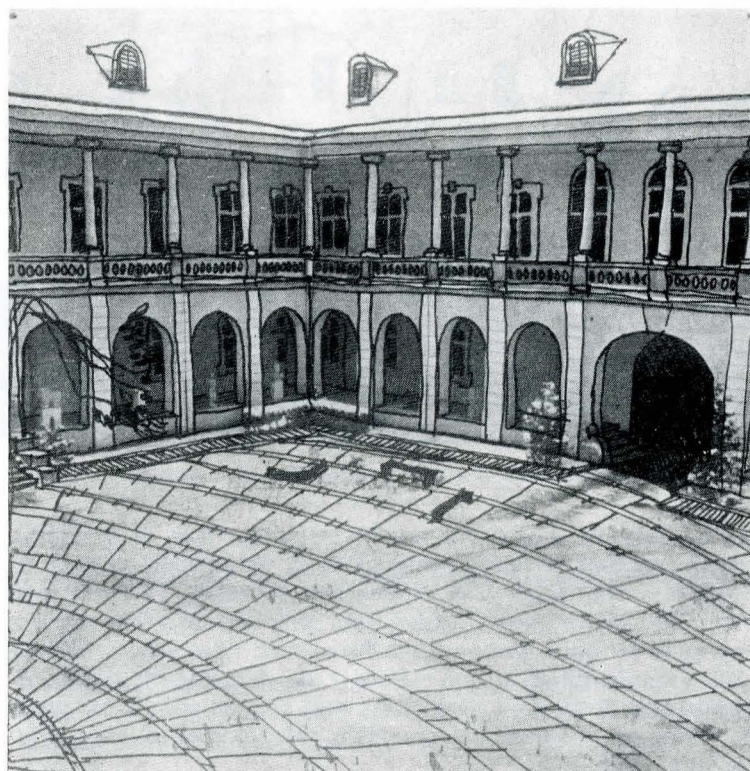

Fig. 2. Palatul Banffy — propunere de amenajare.

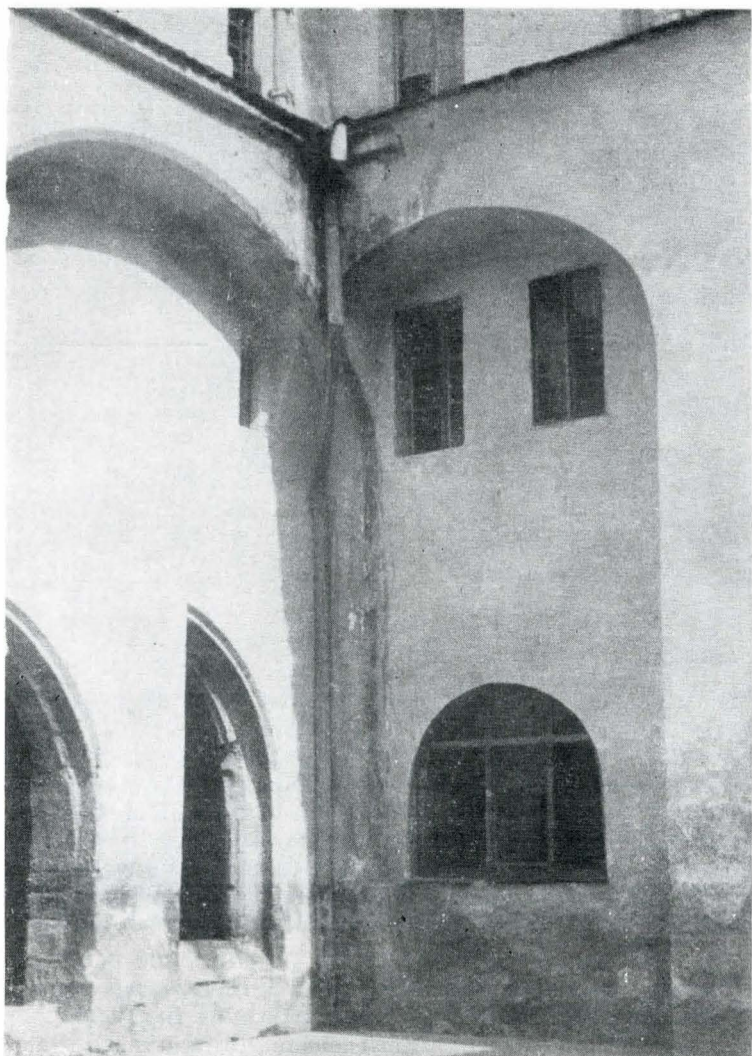

Fig. 3. Mănăstirea franciscanilor – curtea interioară – situația actuală.

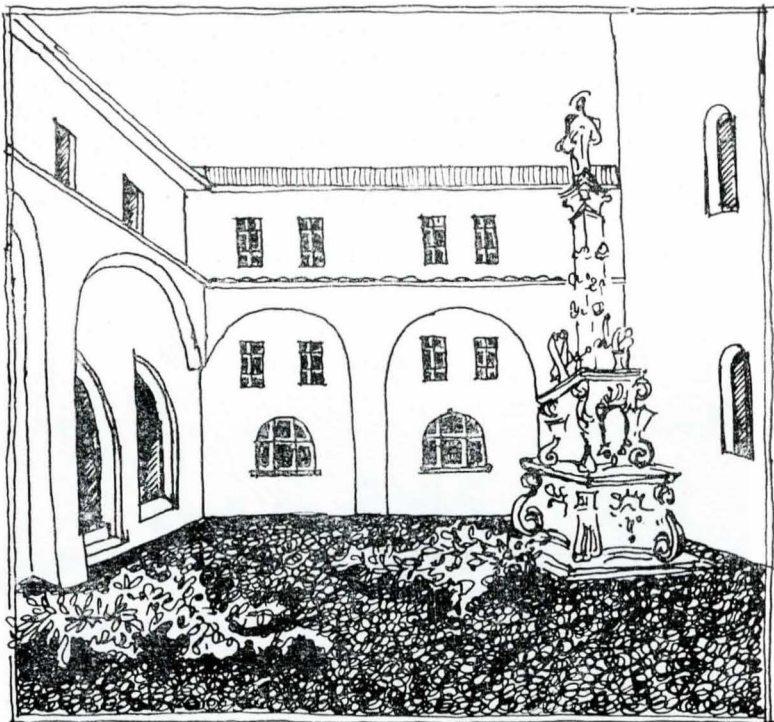

Fig. 4. Mănăstirea franciscanilor – propunere de amenajare.

rea modului de tratare a nivelului de călcare (fig. 2), printr-un pavaj continuu a cărui compoziție să accentueze efectul de dilatare a spațiului și să evidențieze fațadele. În acest mod privitorul se va putea mișca liber printre obiectele expuse, curtea devenind o prelungire a funcțiunii muzeistice. Compoziția trebuie întregită cu elemente de detaliu, nu lipsite de importanță în această ambianță, cum sînt băncile și corpurile de iluminat, vegetația decorativă, cele existente fiind total incompatibile.

Fig. 5. Palatul Teleki (str. Kogălniceanu 7) – situația actuală.

Fig. 6. Palatul Teleki – situația actuală.

Fig. 7. Palatul Teleki – propunere de amenajare.

Fig. 8. Str. P. Groza nr. 6 — situația actuală.

Fig. 9. Str. P. Groza nr. 6 — propunere de amenajare.

Starea actuală a **curții Mănăstirii franciscanilor** (fig. 3) este necorespunzătoare atât pentru aspectul ansamblului cât și pentru sănătatea clădirii. Ținând cont de numeroasele propuneri anterioare de schimbare a destinației actuale a mănăstirii, s-a întrevăzut posibilitatea reamenajării curții, închisă pe patru laturi, într-un spațiu verde gazonat prin înlăturarea asfaltului care afectează sănătatea clădirilor adiacente. Susținând ideea schimbării funcțiunii de învățămînt a acestui important monument, într-una culturală, propunem și strămutarea aici a statuii sfintei Maria, opera lui Anton Schuchbauer. În prezent aceasta este amplasată într-un spațiu public total neadecvat, fiind supusă unor degradări intense. Rafinamentul execuției detaliilor baroce și calitatea compoziției vor produce privitorului satisfacții estetice chiar și din perspectivele scurte care se deschid prin porticul spre curte (fig. 4).

Un alt monument al barocului, **palatul Teleki** prin folosința actuală de locuințe și internat, și-a pierdut caracterul reprezentativ (fig. 5). Curtea închisă pe trei laturi a fost completată cu construcții parter, parazitare, lipsite de valoare. Credem că realizarea unei destinații turistice de lux va putea reda clădirii caracterul și fastul inițial. Curtea va fi o prelungire a acestei funcțiuni, primind o completare pe latura liberă, care să mascheze calcanele clădirilor vecine. Concentrarea interesului și activității spre curte va opri posibilitatea valorificării arhitecturii fațadelor.

Curtea următoare delimitată de două clădiri în formă de U (fig. 8) a devenit, neorganizată, pasaj pietonal, din rațiuni de confort urban. Actualele funcțiuni eterogene adăpostite de aceste clădiri au de suferit din cauza acestui trafic pietonal. Schimbarea funcțiunilor într-una comercială (fig. 9), realizarea unui pasaj adecvat și chiar acoperirea acestui spațiu vor permite o mai bună utilizare a curții și regăsirea personalității clădirii.

Propunerile prezentate mai sus vin să atragă atenția asu-

Fig. 10. Curte în str. 23 August.

pra acestui important element al peisajului urban. Trebuie să recunoaștem că în prezent majoritatea curților au devenit locuri de depozitare pentru locuințe sau magazine, parcaje ș.a. care degradează valoarea acestor spații și maschează arhitectura caselor construite adiacente.

Orice operațiune de renovare urbană eficientă va trebui, deci, să țină cont de spațiul curții care continuă și pune în valoare, spațiul care poate oferi surprize nebanuite și perspective noi (fig. 10). Și să nu uităm că farmecul și pitorescul acestor compoziții contribuie, de asemenea, la definirea personalității Clujului.

SUMMARY

At the beginning the authors have chosen to show which are the major types of courtyards in the historical centre of Cluj. Urban renewal implies an aesthetic and functional reconsideration of the courtyard, this important element of the townscape. A better organization of the courtyard

will point out the surrounding volumes. The four proposals for the red development of courtyards with different functions try to suggest that the rehabilitation will emphasize the quality of the townscape.